

प्रकृतिपुरुषाभ्यांपरत्वमुपपादयंतः कालत्वेनपुरुषोत्तमत्वमाहुः अस्येति अस्यजगतः उदयादीनां हेतुरसि कुतः अव्यक्तं प्रकृतिः जीवः पुरुषः महान् महत्तत्त्वं तेषां कालं नियंतारं त्वामाहुः अक्षरात्परतः परः महतः परमव्यक्तमव्यक्तात्पुरुषः परः पुरुषान्नपरं किंचित्साकाशासापरागतिरित्याद्याः श्रुतयः किंच अयंसंवत्सरात्मकः यः कालस्त्रिणाभिः त्रीणि चातुर्मास्यानि नाभयो यस्य सोऽपित्वमेव अतस्त्वमुत्तमः पुरुष इति तथा च गीतासु यस्मात्क्षर मतीतोऽहमक्षरादपि चोत्तमः अतोऽस्मिलोके वेदे च प्रथितः पुरुषोत्तम इति ॥ १५ ॥ त्वमेव प्रकृत्यादिद्वारा जगत्सृष्ट्यादि हेतुरित्युक्तं तत्केन प्रकारेण तदाहुः त्वत्त इति त्वत्तः पुरुषो वीर्यं शक्तिं समधिगम्य प्राप्य ययामायया सह महान्तं धत्ते कमिव अस्य विश्वस्य गर्भमिव सोऽयं महान् तथैव माययाऽनुगतः सन् आत्मनः सकाशादांडकोशं ससर्ज त्वयानुगत इति पाठेऽपि ययामायया त्वयाऽधिष्ठितः सन्निति ॥ १६ ॥ नन्वेवं भूतमीश्वरत्वं मम कुतोऽवगतं

अस्यासि हेतुरुदयस्थिति संयमानामव्यक्तजीवमहतामपि कालमाहुः ॥ सोऽयं त्रिणाभिरखिलापचये प्रवृत्तः कालो गभीररय उत्तमपूरुषस्त्वम् ॥ १५ ॥ त्वत्तः पुमान्समधिगम्य ययाऽस्य वीर्यं धत्ते महान्तमिव गर्भममोघवीर्यः ॥ सोऽयं तयाऽनुगत आत्मन आंडकोशं हैमं ससर्ज बहिरावरणैरुपेतम् ॥ १६ ॥ तत्तस्थुषश्च जगतश्च भवानधीशो यन्माययोत्थगुणविक्रिययोपनीतान् ॥ अर्थान् जुषन्नपि हृषीकपतेन लिप्तो येऽन्ये स्वतः परिहृतादपि विभ्यति स्म ॥ १७ ॥ स्मायावलोकलवदर्शितभावहारिभ्रूमंडलप्रहितसौरतमंत्रशौंडैः ॥ पत्न्यस्तुषोडशसहस्रमनंगवाणैर्यस्येन्द्रियं विमथितुं करणैर्न विभ्यः ॥ १८ ॥

तदाहुः तदिति तत्तस्मात्तस्थुषः स्थावरस्य जगतो जंगमस्य च भवानधीशः यद्यस्मान्मायया उत्था उज्जृम्भिताया गुणविक्रिया इन्द्रियवृत्तिः तयोपनीतान् अर्थान् विषयान् जुषन् जुषमाणोऽपि हेतुहृषीकपतेन लिप्तस्त्वम् ये त्वन्ये जीवा योगिनो वा स्वतः परिहृतादपि अविद्यमानात्त्यक्ताद्वा विषयजोषणाद्विभ्यति वासनामात्रेण बध्यन्त इत्यर्थः ॥ १७ ॥ अलिप्तत्वमाहुः स्मायेति स्मायावलोकः मंदस्मितविलसितोऽवलोकः तस्य लवः कटाक्षः तेन दर्शितो यो भावोऽभिप्रायः तेन मनोहारियत् भ्रूमंडलं तेन प्रहिताये सौरतामंत्राः तैः शौंडैः प्रगल्भैः अनंगवाणैः कामस्य बाणैः संमोहनैः करणैः कामकलादिभिः शोडशसहस्रं पत्न्यः यस्येन्द्रियं मनः विमथितुं क्षोभयितुं न विभ्यः न समर्थाः स भवानलिप्त इति पूर्वेणान्वयः ॥ १८ ॥